

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-68>

УДК 334.722:338.1(477)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

KEY ASPECTS OF FUNCTIONING OF COMMERCIAL ENTERPRISES OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF THE MODERN BUSINESS ENVIRONMENT

Воробйова Софія Ігорівна
аспірантка,
Запорізький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7422-8740>

Vorobiova Sofia
Zaporizhzhia National University

Стаття присвячена актуальним питанням визначення особливостей функціонування комерційних підприємств України в умовах сучасного бізнес-середовища. Розглянуто та проаналізовано категорії зареєстрованого бізнесу під час воєнних дій на території України за березень 2022 року з інформаційного порталу фінансової та аналітичної статистики «Опендатабот». Визначено основні типи комерційних підприємств та візуалізовано схеми функціонування комерційного підприємства виробничого типу (тип 1), комерційного підприємства оптово-роздрібного типу (тип 2), комерційного підприємства науково-технічної діяльності (тип 3) та комерційного підприємства зовнішньо-економічної діяльності (тип 4). Визначено особливості функціонування кожного типу комерційного підприємства, позитивні та негативні фактори впливу внутрішнього та зовнішнього середовища. Розроблено уніфіковану синергетичну модель функціонування сучасних комерційних підприємств та визначено ризики, які впливають на ефективне функціонування комерційного підприємства і отримання відповідних фінансових результатів від ведення господарської діяльності.

Ключові слова: комерційне підприємство, ризики, сучасне бізнес-середовище України, ЕБІТ, синергія.

The article is devoted to the topical issues of determining the peculiarities of the functioning of commercial enterprises of Ukraine in the conditions of the modern business environment. The categories of registered businesses during military operations on the territory of Ukraine for March 2022 from the information portal of financial and analytical statistics "Opendatabot" were reviewed and analyzed. The basis of four types of commercial enterprises was determined and the schemes of operation of a commercial enterprise of the production type (type 1) were visualized, commercial enterprise of the wholesale-retail type (type 2), commercial enterprise of scientific and technical activity (type 3) and a commercial enterprise of foreign economic activity (type 4). The peculiarities of the functioning of each type of commercial enterprise, as well as positive and negative factors of the influence of the internal and external environment, are determined. A unified synergistic model of the functioning of modern commercial enterprises has been developed and the risks that affect the effective functioning of a commercial enterprise and obtaining appropriate financial results from conducting business activities have been determined. The developed unified synergistic model of the functioning of modern commercial enterprises made it possible to conclude that the activity of any type of commercial enterprise is aimed at meeting the needs of the end consumer of products. For internal sales of goods and services to the end consumer, commercial enterprises use company stores and intermediary stores. Internet sites, social networks, and drop-shipping are used as external methods and tools of sales. It has been determined that each of the four types of commercial enterprises are fundamentally important to each other. The general risks of the trading enterprise were considered and evaluated according to the type of functioning of the trading enterprise. The most stable and most vulnerable types of commercial enterprises during hostilities on the territory of Ukraine have been identified. The results of the research will serve to enrich knowledge about the functioning of the main types of commercial enterprises in the conditions of the modern business environment, which can serve as a basis for conducting further scientific research on determining the risks of the functioning of commercial enterprises in the conditions of military action in Ukraine.

Keywords: commercial enterprise, risks, modern business environment of Ukraine, EBIT, synergy.

Постановка проблеми. Сучасне ринкове середовище зазнає вагомих економічних втрат через ведення бойових дій на території України. Внаслідок цього функціонування вітчизняних комерційних підприємств є під загрозою руйнування, відтоку кадрів, а також втрат ринкових позицій через зміну пріоритетів кінцевого споживача. Тому актуальним є визначення особливостей функціонування різних типів комерційних підприємств в умовах сучасного бізнес-середовища України та оцінка їх ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теоретико-практичного функціонування комерційних підприємств досліджували Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева [1], А. М. Живець, О. О. Комліченко, В. І. Наконечна [2], М. В. Бугайова [3], Т. О. Гусаковська, Н. Г. Клочко [4], П. А. Орлов, М. І. Ус, Шовкова К. І. [5], І. М. Грищенко [6], З. В. Юринець [7], Р. В. Грінченко [8]. Ризики комерційних підприємств досліджували О. В. Зелінська [9], Н. Е. Чекалова [10], Ю. О. Швець [11], М. Г. Безпарточний [12], В. В. Лойко, Т. П. Макаровська [13], І. Б. Бабух [14]. Проте проведені раніше дослідження не вивчали питання функціонування комерційних підприємств під час воєнних дій на території України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання щодо особливостей функціонування комерційних підприємств під час воєнних дій на території України не порушувалось раніше, тому тема даного дослідження є актуальною та носить новітній характер.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення особливостей функціонування сучасних комерційних підприємств та оцінка фінансових ризиків їх діяльності під час воєнних дій на території України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному бізнес-середовищі, коли в Україні відбуваються бойові дії, дуже гостро постає питання належного функціонування комерційних підприємств. Особливо це стосується підприємств, які займаються постачанням сировини для виробництва продуктів першої необхідності, та інших гравців ринку товарів і послуг, які приймають участь у підтримці економіки України та задоволенні первинних потреб українців.

Отже, завдання дослідження полягає у розгляді основних типів комерційних підприємств в Україні, визначенні ризиків у внутрішньому та зовнішньому середовищі за типом

діяльності комерційного підприємства, побудові синергетичної моделі взаємодії типів комерційних підприємств між собою та кінцевим споживачем, виявленні контрольних критичних точок їх внутрішнього середовища, які впливають на ефективність їх функціонування, та надання рекомендацій щодо покращення структурного їх функціонування.

Відповідно до даних інформаційного порталу фінансової та аналітичної статистики «Опендатабот» під час війни тільки за березень 2022 року було зареєстровано 1048 ФОПів в Україні [15]. На рис. 1 представлені категорії зареєстрованих ФОПів в Україні.

Виходячи з даних, представлених на рис. 1, можна зробити висновок, що за березень 2022 року не було зареєстровано ні одного виробничого підприємства. Найбільша категорія відкритих ФОПів – «надання інформаційних послуг та програмування», яка складає 35% від загальної кількості або 364 ФОПи. Наступною за кількістю є категорія «роздрібна та оптова торгівля», яка складає 19% або 191 ФОП. Таким чином, під час військових дій на території України найбільш пріоритетним напрямком функціонування бізнесу є надання послуг та оптово-роздрібна діяльність.

Розглянемо більш детально кожний тип комерційних підприємств (далі КП) та особливості їх функціонування на ринку товарів і послуг України.

До типів комерційного підприємства за видом її діяльності слід віднести:

1) КП, об'єктом господарської діяльності якого є виробництво готової продукції та її оптово-роздрібний збут підприємству-посереднику або кінцевому споживачу (тип 1);

2) КП, об'єктом господарської діяльності якого є закупівля готової продукції інших виробників і її збут за відмінною ціною іншому комерційному підприємству-посереднику або кінцевому споживачу (тип 2);

3) КП, об'єктом господарської діяльності якого є розробка/надання інтелектуальних послуг (тип 3);

4) КП, об'єктом господарської діяльності якого є імпорт готової продукції та її продаж у фірмових магазинах або у мережах посередників (тип 4).

За способом збуту товарів/послуг виділимо наступні типи КП:

1) КП, яке виконує збут готової продукції у фірмові магазини, незалежно від того чи є комерційне підприємство виробником даної продукції;

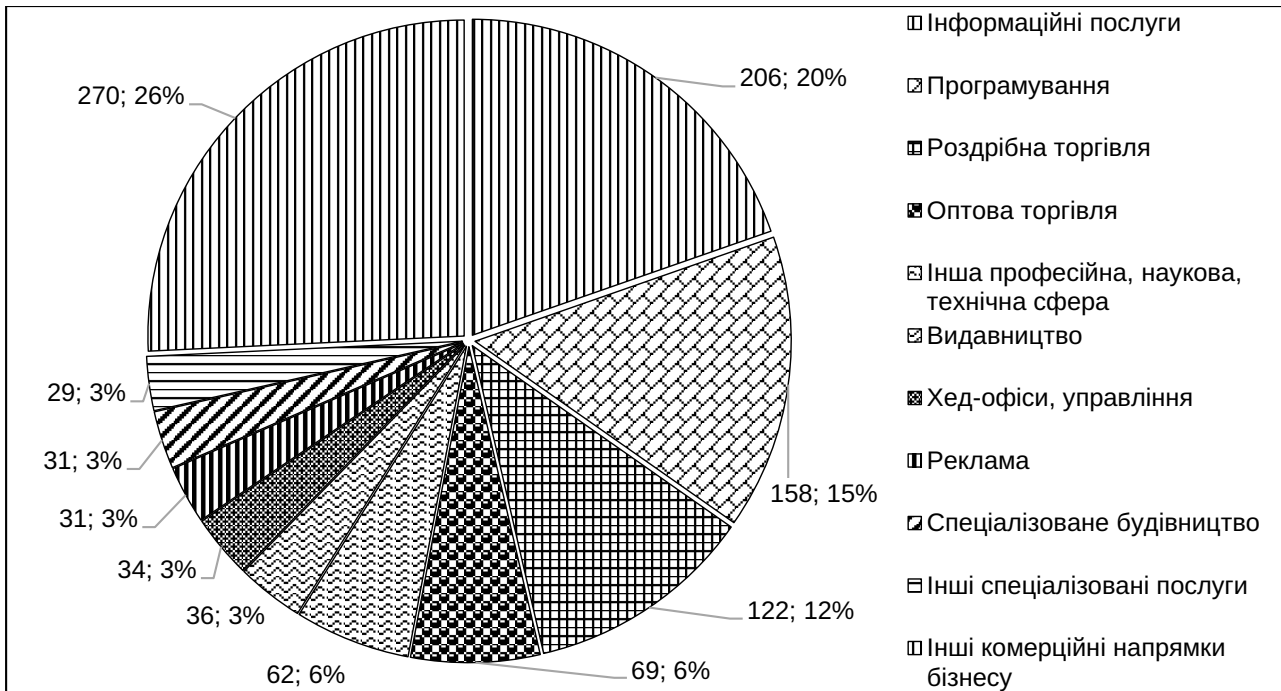

Рис. 1. Категорії зареєстрованих ФОПів за березень 2022 року в Україні [15]

2) КП, яке виконує збут продукції за допомогою інструментів Digital-торгівлі: сайт, чат-бот, соціальні мережі, реклама блогерів та медійних особистостей, таргетна або контекстна реклама;

3) КП, яке виконує збут готової продукції за схемою дроп-шипінгу завдяки інструментам Digital-торгівлі.

Візуалізуємо функціонування КП на ринку товарів та послуг України відповідно до перерахованих вище типів КП та методів збуту (рис. 2–4).

На рис. 2 представлена схема функціонування КП виробничого типу (тип 1).

Відповідно до рис. 2, функціонування КП типу 1 відбувається наступним чином:

1) співробітники складу виконують щоденний облік ТМЦ та їх переміщення на виробничі майданчики для виконання виробничого циклу і оновлення операційної бази залишків ГП;

2) співробітники виробництва, завершивши процес виготовлення партії готової продукції, переміщують ГП на склад ГП, після чого оновлюється операційна база залишків ГП;

3) співробітники відділу маркетингу виконують аналіз товарного портфелю, просування поточних і тестових ГП, розподіл бази холодних/гарячих лідів, які після роботи відділу продажів стануть постійними клієнтами;

4) співробітники відділу продажів здійснюють пошук клієнтів сегменту B2B/B2C для

збуту ГП замовнику за конкретним асортиментом ГП та відповідною ціною;

5) співробітники відділу збуту та логістики формують розхідні документи на замовлення, ТТН і оновлюють операційну базу залишків ГП, після чого служба перевізника виконує відвантаження ГП на адресу замовника. Отримавши інформацію з операційної бази залишків ТМЦ/ГП, склад формує потребу на виробництво для виготовлення ГП та запит до відділу закупівлі для замовлення ТМЦ.

Представлений алгоритм функціонування КП виробничого типу 1, носить циклічний характер, ефективність діяльності якого полягає у безперебійності виконання бізнес-процесів, наявності постійної бази клієнтів B2B/B2C та постачальників ТМЦ.

За моніторинг операційної діяльності кожного відділу та їх процесів відповідає адміністративний відділ як ядро фінансово-операційного контролю.

На рис. 3 представлена схема функціонування КП оптово-роздрібно-го типу (тип 2).

Слід зауважити, що відповідно до рис. 3, структурна різноманітність КП типу 2 особливо не відрізняється від КП типу 1. Це обумовлено тим, що КП типу 2 не займається виробничою діяльністю, однак виконує безперервний потік замовлень великої кількості та різноманітного асортименту готової продукції за відмінною ціною для збуту кінцевому споживачу.

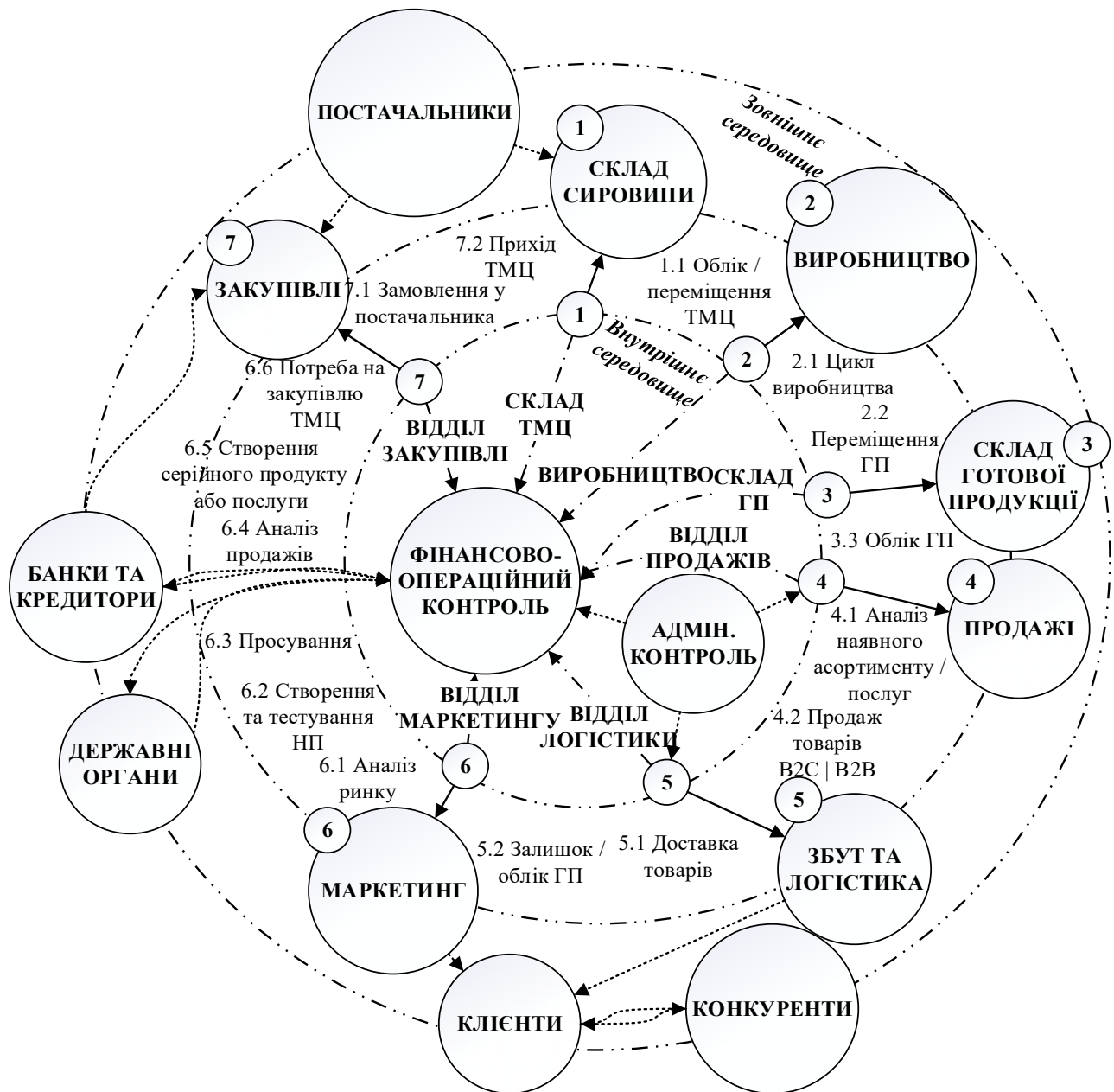

Рис. 2. Схема функціонування КП виробничого типу (тип 1)

Джерело: розроблено автором самостійно

На рис. 4 представлена схема функціонування КП науково-технічної діяльності (тип 3).

Як можна бачити на рис. 4, функціонування КП науково-технічної діяльності (тип 3) відрізняється наступними елементами:

1) відділ продажів здійснює збут послуг кінцевому клієнту не за встановленим прайсом асортименту продукції, а загалом за моделлю підписки (єдиноразове придбання послуги або обслуговування об'єкта, суб'єкта послуги протягом обраного періоду, який вказаний у контракті);

2) відділ маркетингу проводить аналіз та визначає тренди вітчизняного та світового ринків послуг та передає сутність отриманих результатів елементу 3, який розробляє нову послугу;

3) зовнішнє та внутрішнє середовище є рушійною силою у розробці послуг згідно класифікації елемента 3;

Таким чином, комерційне підприємство типу 3 є об'єктом не лише створення різноманітних послуг кінцевому споживачу, але й відповідає за забезпечення функціонування КП відповідно до обраної класифікаційної категорії.

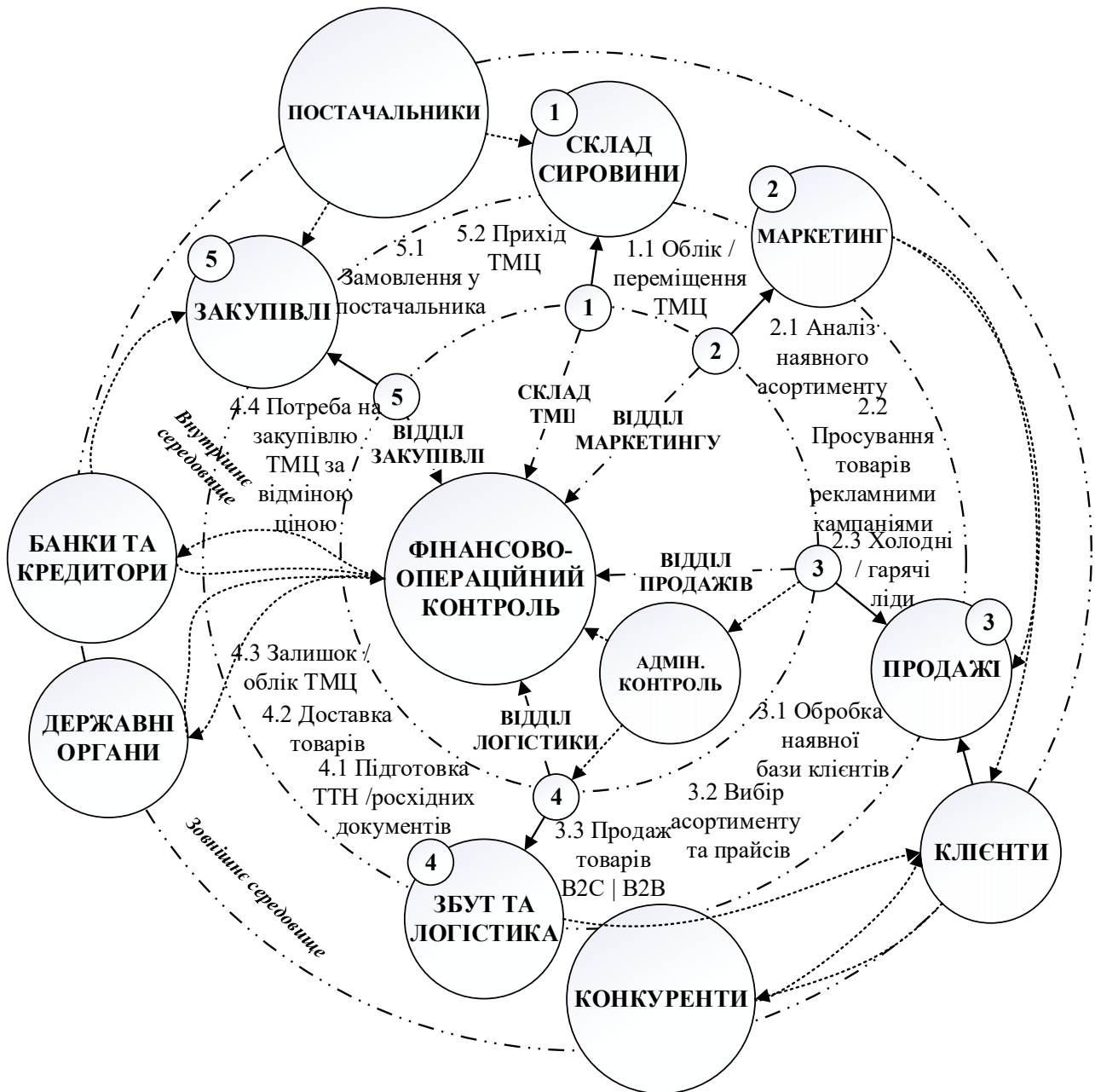

Рис. 3. Схема функціонування КП оптово-роздрібного типу (тип 2)

Джерело: розроблено автором самостійно

На рис. 5 представлена схема функціонування КП зовнішньо-економічної діяльності (тип 4).

Слід зауважити, що схема функціонування КП зовнішньо-економічної діяльності (тип 4) на рис. 5, має незначні відмінності від КП типу 3. Однак, функціональна діяльність напряду ЗЕД залежить від зовнішнього середовища та закордонного постачальника.

Відповідно до елементу 5 на рис. 5, відділ ЗЕД виконує головну роль в постачанні основних ТМЦ за наступною схемою: пошук постачальника, відбір тестової продукції за

відмінною ціною, заключення контракту з постачальником, формування замовлення постачальнику, отримання проформи, підготовка та переклад документів для банку, виконання взаєморозрахунку, пошук перевізника, декларування та розмитнення ТМЦ, прихід ТМЦ на підприємстві.

На рис. 6 представлена уніфікована синергетична модель функціонування сучасних КП із врахування методів та інструментів збуту, демонструє, що діяльність будь-якого типу КП спрямована на задоволення потреб кінцевого споживача продукції. Для внутріш-

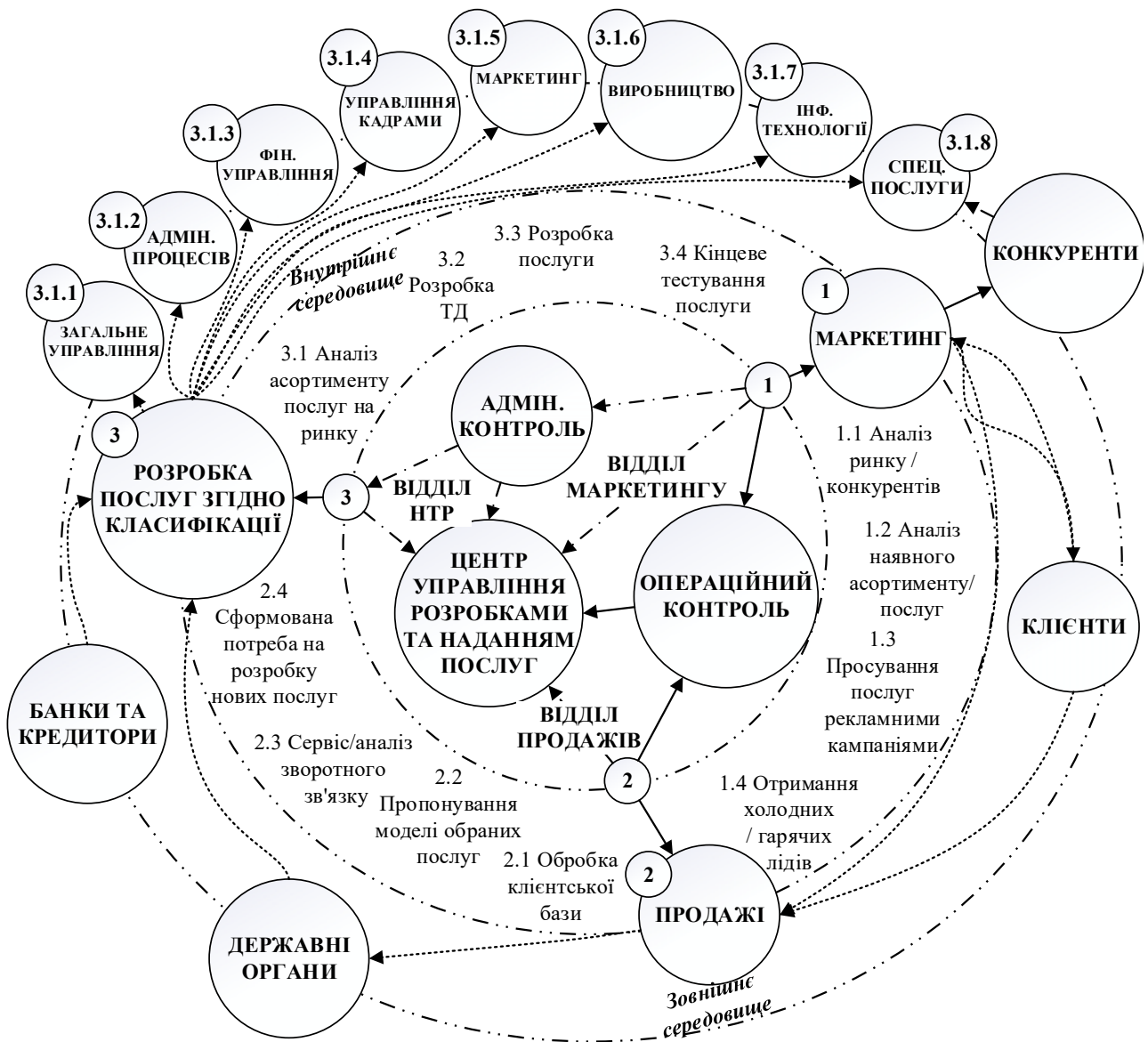

Рис. 4. Схема функціонування КП науково-технічної діяльності (тип 3)

Джерело: розроблено автором самостійно

нього збуту товарів і послуг кінцевому споживачу КП використовують фірмові магазини, магазини посередників. В якості зовнішніх методів та інструментів збуту використовуються інтернет-сайти, соціальні мережі, дроп-шипінг.

Кожний з чотирьох типів КП мають важливе значення один для одного, наприклад:

- КП типу 2 не може функціонувати у середовищі товарів і послуг без КП типів 1 та 4;
- КП типу 3, може функціонувати без КП типу 1, 2, 4, однак прибуток буде отримуватися від кінцевого споживача, а не від великих КП;
- КП типу 1, 2, 4 може працювати без послуг КП типу 3, однак ефективність функціонування КП буде низькою;

– КП 1, 4 можуть працювати без КП типу 2, однак загальний прибуток КП буде менший.

Отже, представлений взаємозв'язок між типами КП та кінцевим споживачем відображає синергетичний зв'язок, без якого функціонування сучасного КП не є можливим.

Розглянувши основні типи КП, особливості їх функціонування, їх синергію, методи та інструменти збуту продукції кінцевому споживачу, визначимо ризики функціонування КП відповідно до типів (табл. 1–2).

Відповідно до даних табл. 1, було додане значення до загальної складової ризику у фінансовій втраті ЕВІТ. Таким чином, була сформована наступні категорії ризиків: 1) оцінка від 1 до 5 балів гарантує фінан-

Таблиця 1

Шкала оцінки ризиків функціонування основних типів КП [9, с. 96–99]

№ з/п	Ступінь тяжкості наслідків / Вірогідність	Надлегкі	Легкі	Середні	Значні	Критичні
1	5 (найвища вірогідність)	5	10	15	20	25
2	4 (висока вірогідність)	4	8	12	16	20
3	3 (середня вірогідність)	3	6	9	12	15
4	2 (низька вірогідність)	2	4	6	8	10
5	1 (найменша вірогідність)	1	2	3	4	5

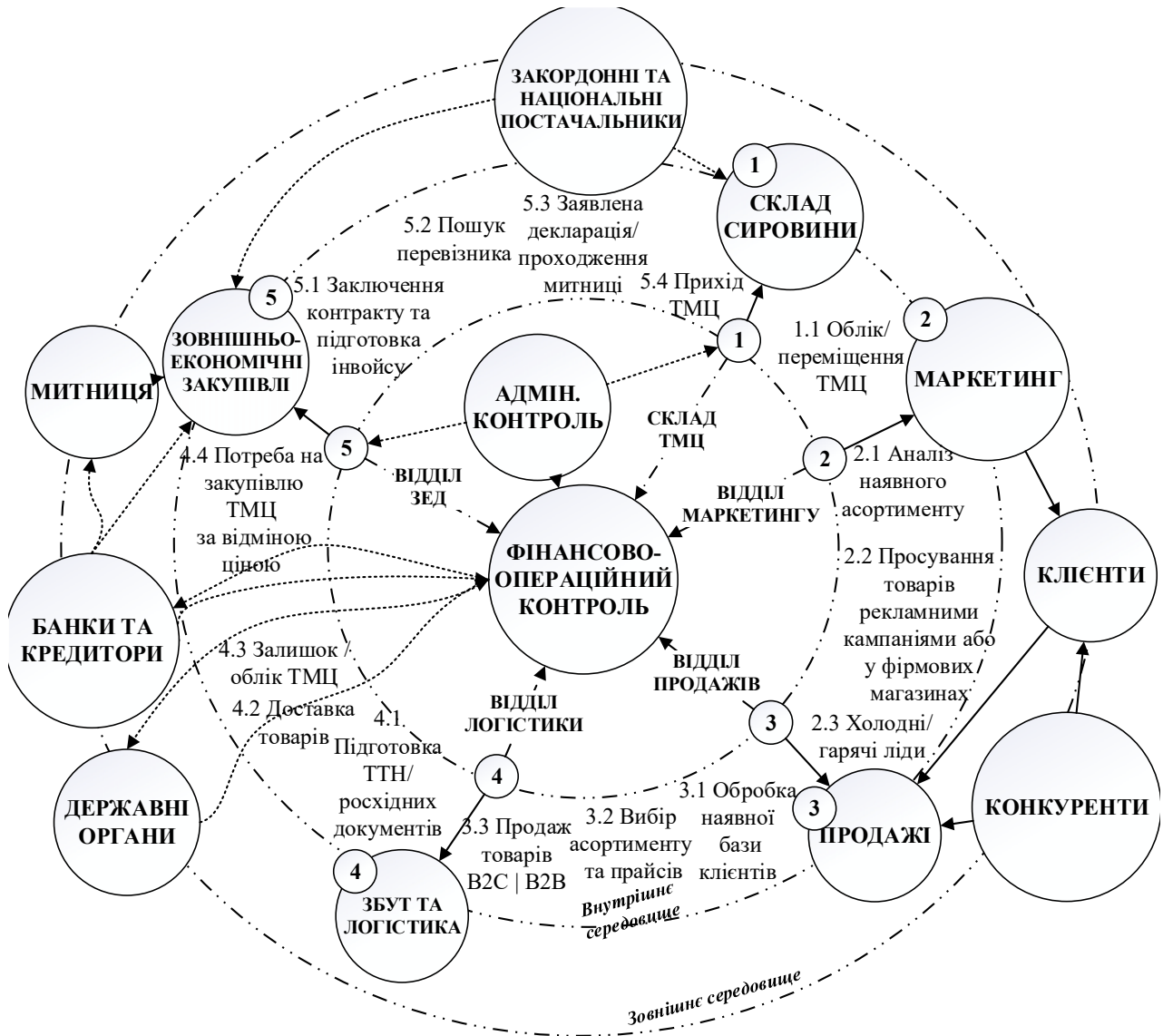

Рис. 5. Схема функціонування КП зовнішньо-економічної діяльності (тип 4)

Джерело: розроблено автором самостійно

сові втрати ЕВІТ до 15%; 2) оцінка від 6 до 10 балів гарантує фінансові втрати ЕВІТ до 20%; 3) оцінка від 12 до 15 балів гарантує фінансові втрати ЕВІТ до 45%; 4) оцінка від

16 до 25 балів гарантує фінансові втрати ЕВІТ від 75%.

У табл. 2 представлені оцінки ризиків КП відповідно до типу їх функціонування.

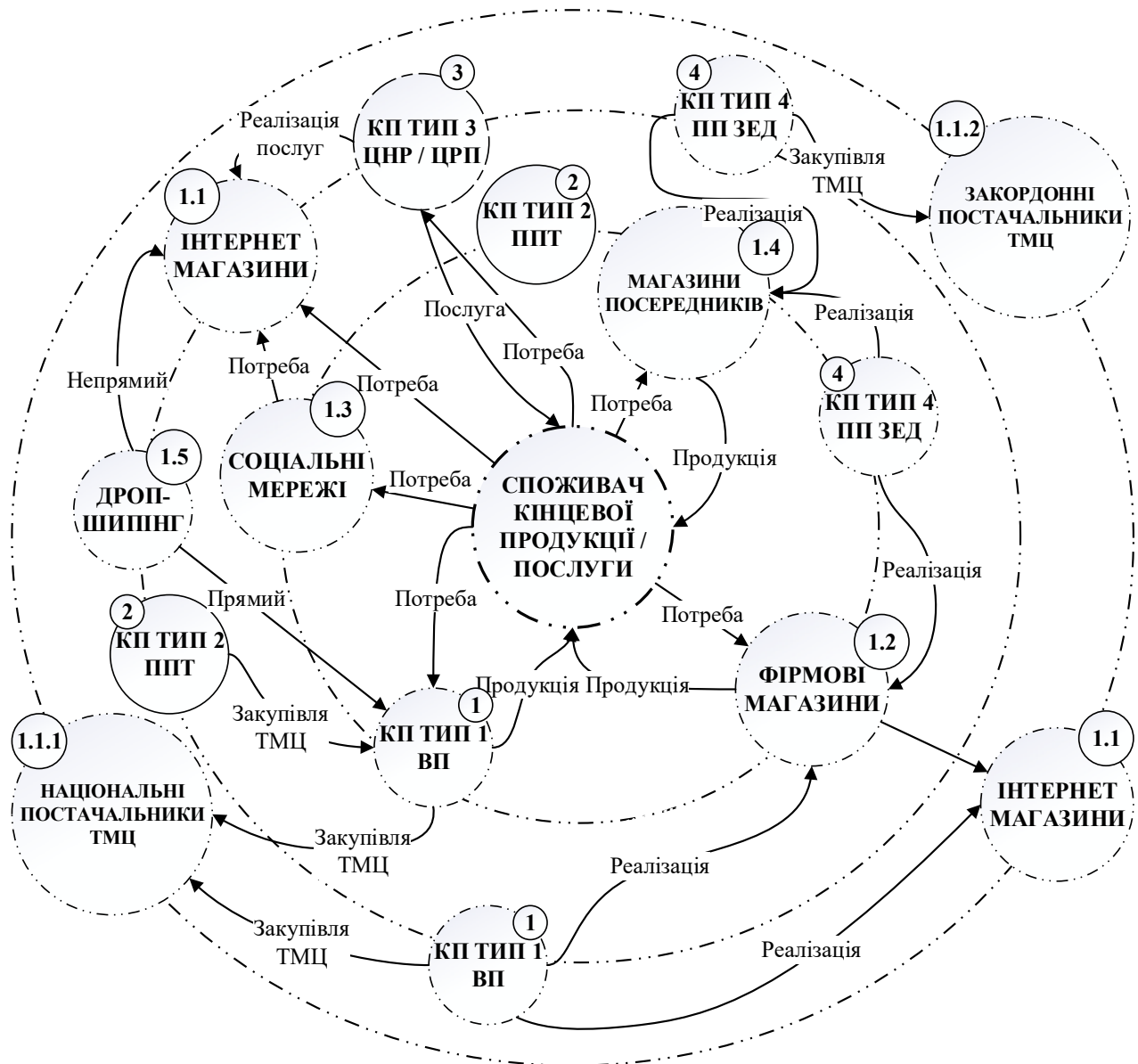

Рис. 6. Уніфікована синергетична модель функціонування сучасних КП

Джерело: розроблено автором самостійно

МЕНЕДЖМЕНТ

Отримані оцінки ризиків функціонування типів КП у табл. 2 дозволяють зробити висновок, що КП типу 1 та КП типу 4 є найбільш вразливими під час воєнних дій на території України та втрачають до 45% ЕВІТ. Це пов'язано з порушенням ланцюгів логістичного постачання ТМЦ на підприємства як на національному, так і на міжнародному рівні, інший фактор – це заморожені або зруйновані допоміжні КП типу 1. Менш за все вразливі КП типу 2 та КП типу 3, через те, що КП типу 2 є посередником між КП типу 1, 4 та додатково має можливість реалізовувати інші товари та послуги швидкого логістичного постачання, однак, втрачає до 40% ЕВІТ. КП типу 3 є більш

стійкішим, так як не потребує наявності фізичних складів для ТМЦ, тому що головний продукт їх діяльності – надання послуг для КП типу 1, 2, 4 або кінцевому споживачу. Однак, фінансові втрати можуть складати до 40% ЕВІТ.

Висновки. Отже, під час воєнних дій на території України бізнес-середовище і надалі продовжує функціонувати, створюються нові бізнес-одиниці. Наприклад, у березні 2022 р. було зареєстровано 1048 ФОПів, серед яких: 35% надають інформаційні послуги та програмування, 19% займаються роздрібною та оптовою торгівлею, 46% інші категорії, що свідчить про те, що комерційна діяльність

Таблиця 2

Оцінка ризиків КП відповідно до типу функціонування

№ з/п	Тип підприємства	Категорії настання несприятливих наслідків					
		Функціонування бізнес-процесів		Внутрішнє середовище		Зовнішнє середовище	
		Бали	Втрати ЕВІТ	Бали	Втрати ЕВІТ	Бали	Втрати ЕВІТ
1	КП тип 1	12	45%	6	20%	25	75%
2	Загальна оцінка важкості фінансового ризику ЕВІТ, %	до 45% фінансових втрат ЕВІТ					
3	КП тип 2	4	20%	4	20%	12	75%
4	Загальна оцінка важкості фінансового ризику ЕВІТ, %	до 40% фінансових втрат ЕВІТ					
5	КП тип 3	4	20%	10	20%	12	75%
6	Загальна оцінка важкості фінансового ризику ЕВІТ, %	до 40 % фінансових втрат ЕВІТ					
7	КП тип 4	15	45%	4	20%	25	75%
8	Загальна оцінка важкості фінансового ризику ЕВІТ, %	до 45% фінансових втрат ЕВІТ					

надалі розвивається. Визначено чотири основні типи КП: 1) КП, об'єктом діяльності якого є виробництво готової продукції та її оптово-роздрібний збут підприємству-посереднику або кінцевому споживачу; 2) КП, об'єктом діяльності якого є закупівля готової продукції інших виробників і її збут за відмінною ціною іншому комерційному підприємству-посереднику або кінцевому споживачу; 3) КП, об'єктом діяльності якого є розробка та надання інтелектуальних послуг; 4) КП, об'єктом діяльності якого є імпорт готової продукції та її реалізація у фірмових магазинах або мережах посередників. В результаті побудови схем функціонування кожного типу КП, було розглянуто особливості функціонування основних бізнес-процесів, вплив внутрішнього та зовнішнього середовища на результати господарської діяльності підприємства. На основі отриманих результатів було побудовано уніфіковану синергетичну модель функціонування сучасних КП, яка візуалізувала процес взаємодії КП для розробки та збуту готового продукту або послуги кінцевому споживачу за допомо-

гою різних методів та інструментів збуту: фірмові магазини, магазини посередників, інтернет-сайти, соціальні мережі та дроп-шипінг. Було визначено, що кожний з чотирьох типів КП мають фундаментальне значення один для одного, між якими існує синергетичний зв'язок, без якого, функціонування сучасного КП не є можливим. Було визначено та оцінено фінансові ризики кожного типу КП в умовах сучасного бізнес-середовища в Україні. Відповідно до отриманих результатів, було визначено, що КП типу 1 та КП типу 4 є найбільш вразливими під час воєнних дій на території України та втрачають до 45% ЕВІТ. КП типу 2 є посередником між КП типу 1, 4, має менші ризики, однак, втрачає до 40% ЕВІТ. КП типу 3 є більш стійкішим, однак, фінансові втрати можуть складати до 40% ЕВІТ. Перспективним напрямком подальших досліджень є більш ґрунтовне вивчення питання різних категорій ризиків, які впливають на функціонування комерційних підприємств в умовах воєнних дій в Україні, та визначення способів їх попередження або мінімізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. Економіка і бізнес. Суми : Університетська книга, 2021. 315 с.
2. Живець А. М., Комліченко О. О., Наконечна В. І. Комерційна діяльність. Херсон: ОЛДІ-плюс., 2021. 308 с.
3. Бугайова М.В. Комерційна діяльність. Кіровоград : КНТУ, 2015, 30 с.
4. Гусаковська Т. О., Клочко Н. Г. Аналіз комерційної діяльності торговельного підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Економічні науки*. 2015. № 1 (2). С. 106–111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2015_1%282%29__16 (дата звернення: 23.07.2022).
5. Орлов П. А., Ус М. І., Шовкова К. І. Комерційна діяльність підприємств. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 48 с.
6. Грищенко І.М. Комерційна діяльність посередницьких підприємств. Харків : УкрДУЗТ, 2009. 448 с.
7. Юринець З. В. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. № 25 (7). С. 130–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2015_25.7_23 (дата звернення: 23.07.2022).
8. Грінченко Р. В. Аналіз компонент середовища функціонування підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2017. №27 (2). С. 9–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_27%282%29__4 (дата звернення: 23.07.2022).
9. Зелінська О. В. Основи управління комерційними ризиками підприємств. *Журнал "Економіка та держава"*. 2019. № 11. С. 96–99. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2019/21.pdf (дата звернення: 23.07.2022).
10. Чекалова Н. Е. Особливості планування діяльності підприємства в умовах невизначеності та ризику. *Бізнес-навігатор*. 2014. №2(34). С.223–230. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2014/34_2014/34_2014.pdf (дата звернення: 23.07.2022).
11. Швець Ю. О. Ризики в діяльності промислових підприємств: види, методи оцінки та заходи подолання ризику. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. №17 (2). С. 131–135. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_2_2018ua/31.pdf (дата звернення: 23.07.2022).
12. Безпарточний М. Г. Вплив інфраструктури ринку на діяльність торговельних підприємств. *Інноваційна економіка*. 2014. №5 (54). С. 212–216. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/inek_2014_5_42.pdf (дата звернення: 23.07.2022).
13. Лойко В. В., Макаровська Т. П. Економіка підприємства. Київ : КНУТД, 2015. 267 с.
14. Бабух І. Б. Теоретичні підходи до аналізу комерційної діяльності та управління нею. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. № 10 (1). С. 23–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_10%281%29__6 (дата звернення: 23.07.2022).
15. Українці відкривають новий бізнес навіть під час війни: цікава статистика. URL: <https://apostrophe.ua/ua/news/economy/2022-03-30/ukraintsyi-otkryvayut-novyiy-biznes-daje-vo-vremya-voynyi-interesnaya-statistika/264374> (дата звернення: 23.07.2022).

REFERENCES:

1. Melnyka L. H., Karintseva O. I. (2021) *Ekonomika i biznes* [Economy and business]. Sumy: Universytetska knyha, 315 p. (in Ukrainian)
2. Zhyvets A. M., Komlichenko O. O., Nakonechna V. I. (2021) *Komertsiina diialnist* [Commercial activity]. Kher-son: OLDI-plus, 308 p. (in Ukrainian)
3. Buhaiova M. V. (2015) *Komertsiina diialnist* [Commercial activity]. Kirovohrad: KNTU, 30 p. (in Ukrainian)
4. Husakovska T. O., Klochko N. H. (2015) *Analiz komertsiinoi diialnosti torhovelnoho pidpriemstva* [Analysis of the commercial activity of a trading enterprise]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Ekonomichni nauky*, no. 1 (2), pp. 106–111. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2015_1%282%29__16 (accessed July 14 2022).
5. Orlov P. A., Us M. I., Shovkova K. I. (2019) *Komertsiina diialnist pidpriemstv* [Commercial activity of enter-prises]. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznetsia, 48 p. (in Ukrainian)
6. Hryshchenko I. M. (2009) *Komertsiina diialnist poserednytskykh pidpriemstv* [Commercial activity of interme-diary enterprises]. Kharkiv: UkrDUZT, 448 p. (in Ukrainian)
7. Iurynets Z. V. (2015) *Teoretychni osnovy orhanizatsii pidpriemnytskoi diialnosti* [Theoretical foundations of business organization]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 25 (7), pp. 130–135. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2015_25.7_23 (accessed 14 July 2022).

8. Hrinchenko R. V. (2017) Analiz komponent seredovyshcha funktsionuvannia pidpriemstva [Analysis of the components of the enterprise's functioning environment]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment*, no. 27 (2), pp. 9–12. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_27%282%29__4 (accessed 14 July 2022).

9. Zelinska O. V. (2019) Osnovy upravlinnia komertsiiyny ryzykamy pidpriemst [Basics of enterprise commercial risk management]. *Zhurnal "Ekonomika ta derzhava"*, no. 11, pp. 96–99. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2019/21.pdf (accessed 14 July 2022).

10. Chekalova N. E. (2014). Osoblyvosti planuvannia diialnosti pidpriemstva v umovakh nevyznachenosti ta ryzyku [Peculiarities of enterprise planning in conditions of uncertainty and risk]. *Biznes-navihator*, no. 2 (34), pp. 223–230. Available at: http://business-navigator.ks.ua/journals/2014/34_2014/34_2014.pdf (accessed 14 July 2022).

11. Shvets Yu. O. (2018) Ryzyky v diialnosti promyslovykh pidpriemstv: vydy, metody otsinky ta zakhody podolannia ryzyku [Risks in the activity of industrial enterprises: types, assessment methods and risk mitigation measures]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, no. 17 (2), pp. 131–135. Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_2_2018ua/31.pdf (accessed 14 July 2022).

12. Bezpatochnyi M. H. (2014) Vplyv infrastruktury rynku na diialnist torhovelnykh pidpriemstv [Influence of the market infrastructure on the activity of trade enterprises]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 5 (54), pp. 212–216. Available at: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/inek_2014_5_42.pdf (accessed 14 July 2022).

13. Loiko V. V., Makarovska T. P. (2015) *Ekonomika pidpriemstva*. Kyiv: KNUTD, 267 p. (in Ukrainian)

14. Babukh I. B. (2016) Teoretychni pidkhody do analizu komertsiiinoi diialnosti ta upravlinnia neiu [Theoretical approaches to the analysis of commercial activity and its management]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, no. 10 (1), pp. 23–26. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_10%281%29__6 (accessed 14 July 2022).

15. Ukraintsi vidkryvaiut novyi biznes navit pid chas viiny: tsikava statystyka [Ukrainians open new businesses even during the war: interesting statistics]. Available at: <https://apostrophe.ua/ua/news/economy/2022-03-30/ukraintsi-otkryvayut-novyy-biznes-daje-vo-vremya-voynyi-interesnaya-statistika/264374> (accessed 14 July 2022).